

BUDAPEST FŐVÁROS X. KERÜLET KÖBÁNYAI ÖNKORMÁNYZAT
POLGÁRMESTERI HIVATAL
SZOCIÁLIS ÉS EGÉSZSÉGÜGYI FŐOSZTÁLY

Budapest Főváros X. kerület Kőbányai
Önkormányzat Képviselő-testület ülése

8/331/27/2009

Budapest, 2009. MÁJUS 27.

Tárgy: Átfogó értékelés a helyi
önkormányzat 2008. évi gyermekjóléti
feladatainak ellátásáról

Tisztelt Képviselő-testület!

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény 96. § (6) bekezdése alapján a helyi önkormányzat a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatainak ellátásáról minden év május 31-ig átfogó értékelést készít, melyet megküld a Közép-Magyarországi Regionális Államigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatalnak is. Az értékelés tartalmi követelményeit a 149/1997. (IX. 10.) Kormányrendelet tartalmazza.

A kerületben működő, gyermekvédelemmel foglalkozó intézmények és szervezetek közreműködésével a 2008. évre vonatkozó átfogó értékelést elkészítettük.

A Szociális és Egészségügyi Bizottság az előterjesztést 2009. május 5-i ülésén megtárgyalta, és elfogadásra javasolja a Képviselő-testület részére.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet, tárgyalja meg az anyagot, és tegyen javaslatot a Képviselő-testület részére.

Határozati javaslat:

Budapest Főváros X. Kerület Kőbányai Önkormányzat Képviselő-testülete a kerületi gyermekjóléti feladatokról szóló 2008. évre vonatkozó átfogó értékelést elfogadja. Felkéri a polgármestert a Közép-Magyarországi Regionális Államigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatalhoz való felterjesztésre.

Határidő:

2009. május 31.

Felelős:

Verbai Lajos polgármester

Végrehajtásért felelős:

dr. Neszteli István jegyző

Végrehajtás előkészítéséért felelős:

Ehrenberger Krisztina főosztályvezető

Budapest, 2009. április 28.

Ehrenberger Krisztina
főosztályvezető

Törvényességi szempontból látta:

Dr. Neszteli István

jegyző

Átfogó értékelés Budapest Főváros X. Kerület

Kőbányai Önkormányzat

gyermekjóléti feladatainak ellátásáról

2008

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló, többször módosított 1997. évi XXXI. tv. 96. § (6) bekezdése értelmében a helyi önkormányzat a gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatai ellátásáról minden év május 31-ig átfogó értékelést készít. Az értékelést a képviselő-testület megtárgyalja, majd a döntéssel együtt meg kell küldeni a Közép-magyarországi Regionális Államigazgatási Hivatal részére.

Az átfogó értékelés elkészítéséhez a tartalmi követelményeket a 149/1997. (IX. 10.) Kormányrendelet 10. sz. melléklete tartalmazza.

Ez alapján az átfogó értékelés tartalmi követelményei:

- a település demográfiai mutatói, különös tekintettel a 0-18 éves korosztály adataira,
- az önkormányzat által nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások biztosítása,
- az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások bemutatása,
- a jegyzői hatáskörben tett gyámhatósági intézkedések,
- a városi gyámhivatal hatósági intézkedéseire, feladataira vonatkozó adatok,
- a felügyeleti szervek és a működést engedélyező hatóság ellenőrzéseinek alkalmával tett megállapítások bemutatása,
- a jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása,
- a bűnmegelőzési program főbb pontjainak bemutatása, valamint a gyermekkorú és fiatal korú bűnelkövetők és az általuk elkövetett bűncselekmények adatainak és okainak bemutatása,
- a települési önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés a szolgáltatások ellátásában.

A gyermekek védelmének rendszerét az 1997. évi XXXI. Törvény határozza meg. A törvény és végrehajtási rendeletei; illetve a Budapest Főváros X. Kerület Kőbányai Önkormányzat helyi rendeletei – a gyermekjóléti alapellátását nyújtó intézményekről szóló 3/2006.(I.20.) és a szociális ellátások és gyermekvédelmi támogatások helyi szabályozásáról szóló 8/2009. (III.20.) rendeletek - értelmében a gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint a hatósági intézkedések biztosítják.

A jogszabályban meghatározott intézkedések egymásra épülnek, a szakemberek együttműködése, egymás kompetencia határainak ismerete és betartása által biztosíthatóak a törvényben meghatározott gyermeki jogok, segítséget nyújtva a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekeknek esélyeinek javítására, prevenciós intézkedéseket téve a veszélyeztetettség megelőzésére.

A szakmaközi megbeszélések és az éves gyermekvédelmi tanácskozás résztvevői folyamatosan erősítik azt a megállapítást, hogy a X. kerületben a helyi gyermekvédelmi rendszer kiépült, a szakemberek egymás munkáját támogatva, kiegészítve végzik feladataikat. Az együttműködés az elmúlt évek folyamán sokat javult, és ennek további erősítése minden terület számára közös célként fogalmazódott meg.

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység.

A Gyermekjóléti Központ, a Szociális és Egészségügyi Főosztály, a Gyámhivatal, az oktatási és egészségügyi intézmények munkatársai, illetve a kőbányai gyermekvédelem területén

tevékenykedő valamennyi szakember szem előtt tartja azt a törvényi alapelvet, miszerint elsődleges feladat a gyermek érdekeinek és jogainak figyelembe vétele, családban történő nevelkedésének biztosítása.

Demográfiai mutatók

Kőbánya lakossága a népességnyilvántartás szerint 2008. december 31-én 74 270 fő volt. A 2007. év végi nyilvántartás szerint - 74 599 fő – a lakosság szám 329 fővel csökkent. A statisztikák szerint a kerület lakossága a 2006. évet leszámítva folyamatosan csökkent.

A gyermekvédelemmel foglalkozó szakemberek nem csak a bejelentett lakcímmel rendelkező családoknak nyújtanak segítséget, hanem a kerületben életvitelszerűen tartózkodókkal szemben is ellátási kötelezettségük van. Ennek, illetve az egyre nagyobb elszegényedésnek következményeként a lakosság szám csökkenést nem érzékelik napi munkájuk során.

A népesség-nyilvántartás szerint az elmúlt két évben a lakosság szám a következők szerint alakult:

<i>Korosztály</i>	<i>2007. év</i>	<i>2008. év</i>
<i>0-3 év</i>	2023 fő	2168 fő
<i>3-6 év</i>	1833 fő	1845 fő
<i>6-14 év</i>	4959 fő	4805 fő
<i>14-18 év</i>	3024 fő	2954 fő
<i>18-65 év</i>	50663 fő	50254 fő
<i>65 év felett</i>	12097 fő	12244 fő
<i>Összesen</i>	<i>74599 fő</i>	<i>74270 fő</i>

Kőbánya lakosságának kb. 16 %-a kiskorú. Ez az arány az elmúlt évhez képest nem változott. Megfigyelhető, hogy a 0-6 év közötti gyermekek száma a kerületi lakosság 5,17 %-áról 5,4 %-ára emelkedett, míg a 6-14 év közötti gyermekek száma 154 fővel csökkent.

Egy 2007-ben készült felmérés alapján Kőbánya lakónépessége – az országos átlagtól markánsan eltérően – jelentősen növekedni látszik a következő években, a legfiatalabb korosztály számának növekedésével párhuzamosan jelen lesz az elöregedés folyamata is. Ezt a 2007-2008. év adatai is alátámasztják.

Már most levonhatjuk azt a következtetést, hogy kerületünkben a gyermekszám-csökkenés megállt, és várhatóan a születések száma tovább fog emelkedni.

A gyermeklétszám emelkedése maga után vonta az intézményi struktúra átszervezésének megkezdését. 2008. évben 1 bölcsődei egység és 3 óvodai csoport került kialakításra, illetve a meglévő bölcsődei férőhelyek is maximálisan kihasználtak voltak.

Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások

A gyermekek után igényelhető szociálpolitikai juttatások az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról, illetve a 8/2009. (III.20.) számú a szociális ellátások és gyermekvédelmi támogatások helyi szabályozásáról szóló önkormányzati rendelet jogosultsági feltételei szerint kerültek meghatározásra.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

A Gyermekvédelmi törvény a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság jövedelmi feltételeit differenciáltan állapítja meg.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításával a gyermek szociális helyzete alapján jogosult

- gyermekétkeztetés normatív kedvezményére
- tárgyév július, és november hónapokban egyszeri támogatásra
- más egyéb jogszabályokban meghatározott kedvezményekre

Kerületünkben rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben 2353 gyermek részesült. Ez 100 fővel magasabb volt, mint az elmúlt évben.

Ez a támogatás havonta nem jár meghatározott pénzüsszeggel, hanem különböző ellátásokat biztosít a gyerekek számára. Ezen felül a kedvezményben részesülők július és november hónapban 5-5000 Ft-ot kaptak. A kifizetett összeg júliusban 12 251 eFt, novemberben 13 162 eFt volt.

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény iránti kérelem elutasítása 80 esetben került sor, ennek oka a jogszabályban meghatározottnál magasabb egy főre jutó jövedelem volt.

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatást kérhet az a család, aki időszakosan létfenntartási gondokkal küzd vagy a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe kerül. A támogatás feltételeit az önkormányzatok helyi rendeletükben szabályozzák.

Közbányán azok a gyermekes családok jogosultak a támogatásra, ahol az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének kétszeresét, 2008. évben 57 000 Ft-ot.

A rendkívüli gyermekvédelmi támogatás összege alkalmanként maximum 20000 Ft lehet, de éves szinten nem haladhatja meg a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő család esetében az 50 000 Ft-ot, rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben nem részesülő család esetében pedig a 80 000 Ft-ot.

A statisztikai adatok alapján 2008. évben 3272 család részesült rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban 41 360 eFt összegben.

Rendkívüli gyermekvédelmi támogatás esetében 2008 évben összesen 38 család kapott elutasító határozatot, tekintettel arra, hogy a havi egy főre jutó jövedelme az előírt értékhatárt meghaladta.

Az Önkormányzat önként vállalt feladatákként 240 rászoruló család számára a Kőbánya Karácsonya ünnepség keretében 25.000.-Ft-os ajándékutalványt adott. Ezzel a természetbeni juttatással igyekezett hozzájárulni a nehéz körülmények között élő családok karácsonyához.

Gyermekétkeztetés

Azok a családok, ahol a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapításra került és bölcsődés, óvodás, illetve 1-6 évfolyam nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő gyermek van, ingyenesen étkezhetnek a bölcsődében, oktatási intézményekben; 6. osztályos kortól pedig 50%-os kedvezményes térítés ellenében.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülőkön kívül 126 fő részesült kedvezményes étkezésben a 7/2006. (III.1.) helyi önkormányzati rendelet alapján. Éves szinten a kedvezményes gyermekétkeztetésre 5 587 eFt-ot használtunk fel.

2008. évben 100 %-os étkezési kedvezményben naponta átlagosan 129 bölcsődés, 427 óvodás és 536 kisiskolás részesült. 50 %-os térítésért 69 bölcsődés, 247 óvodás, 400 kisiskolás és 462 felsőtagozatos vagy középiskolás korú gyermek étkezett.

A kerület hat bölcsődéje a szomszédságában található óvodát is élelmezi, a többi oktatási intézményben külső vállalkozóval kötött ellátási szerződés keretében, kiszállítással oldják meg a gyermekek étkeztetését.

Az 5/2008. (IV. 22.) SZMM rendelet alapján nyújtható nyári gyermekétkeztetést két helyen biztosította az önkormányzat. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők közül a Gyermekjóléti Központon keresztül 35 napon át átlagosan napi 212 gyermek, a nyári napközis táborban 44 napon át 57 gyermek étkezett. Erre a feladatra 3 474 800 Ft került felhasználásra.

Gyermektartásdíj megelőlegezése

Erre abban az esetben van lehetőség, ha a jogerős bírósági ítéletben megjelölt gyermektartásdíj behajtása átmenetileg lehetetlen, és a gyermek számára a gondozó szülő vagy törvényes képviselő nem képes megfelelő tartást nyújtani.

Gyermektartásdíj megelőlegezésében 2008-ban 37 kiskorú gyermek részesült 6 245 000 Ft összegben. Ez a szám 2007-hez képest 14 fővel csökkent. Ennek az oka, hogy az utóbbi időben a gyermektartásdíj fizetésre kötelezett szülő önként eleget tesz fizetési kötelezettségének, amikor a megelőlegezési eljárás során a végrehajtás elindul ellene.

Otthonteremtési támogatás

Az állami gondoskodásból kikerülő fiatalok életkezdését, lakhatásának tartós megoldását hivatott segíteni ez a lehetőség, mellyel tavaly 3 fiatal felnőtt életkezdése került elindításra. Ez összességében 2 674 000 Ft támogatást jelentett.

Ennek az ellátási formának az a problémája, hogy a gondozásból kikerülő fiatalok nem rendelkeznek semmilyen lakhatási lehetőséggel, a törvény által előírt összeg azonban nem elegendő egy megfelelő minőségű lakhatás fedezésére.

Az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások

Gyermekjóléti szolgáltatás

Kőbányán a gyermekjóléti szolgáltatást a Kőbányai Gyermekjóléti Központon keresztül biztosítja az önkormányzat.

A Gyermekjóléti Központ forgalma 2008-ban 11 824 fő volt. A 2007 évi forgalomhoz képest (10 165 fő) ez jelentős emelkedést mutat. Ez mellett a családgondozók 2734 családlátogatáson és 345 egyéb intézményi látogatáson (pl. iskola, óvoda, gyermekotthon, TEGYESZ) vettek részt.

2008-ban 913 család, 1624 gyermek gondozását látták el a családgondozók. Ebből új eset 486 volt. A nyitott, bárki számára látogatható programokat is beleszámítva a kerületben élő gyermekek 13-14%-ával kerülnek kapcsolatba évente.

2008. évi családgondozás esetszámára vonatkozó adatok:

	Családok száma	Gyermekek száma
2008-ra az előző évből áthúzódó, le nem zárt esetek:	427 család	740gyermek
2008. jan. 1-je után felvett új esetek:	486 család	834 gyermek
Összesen:	913 család	1574 gyermek

975 gyermeket gondoztak alapellátásban, 116-ot védelembé vétel keretében. 37 esetkonferenciát szerveztek a közreműködő szakemberek és a család részvételével.

2008-ban a lezárt esetek száma: 440. Az új esetek és a lezárásra kerülő esetek száma is évről évre nő. Ez a helyzet azt a problémát eredményezte, hogy a családgondozói esetszám több mint duplája volt a 15/ 1988. NM rendeletben maximáltnak. Így a családgondozóknak sokszor nem jutott egy-egy esetre annyi idejük, mint amennyi szükséges lett volna.

A kapcsolatfelvétel vizsgálata rámutat arra a jellegzetességre, hogy az intézménnyel a családok közel 90%-a valószínűleg önkéntesen nem kerülne kapcsolatba.

Ez nagymértékben megnehezíti az együttműködés kialakulását, mert gyakran kell a munkát nyíltan vagy burkoltan ellenálló családokkal kezdeni. A családgondozók éves beszámolóiban az eredményesség egyik kritériumaként jelenik meg, ha sikerül az ellenállást együttműködésbe fordítani.

Az esetjelzések száma arányaiban is megnőtt. Míg négy évvel ezelőtt 122 esetjelzés érkezett az intézménybe, addig 2008-ban 417 db.

2008-ban is magas volt az általános és középiskolákból érkezett jelzések száma (55%). Ezek kétharmada a gyermek iskolai hiányzását, magatartási problémáit jelzi. Látványosan megnőtt a rendőrségi jelzések száma, a négy évvel ezelőtti 7 esetről 90 esetre. Ez részben az együttműködés javulására, részben a gyermekkori bűnelkövetés növekedésére vezethető vissza.

2008. évben 108 esetben vizsgálták a családgondozók a gyermek veszélyeztetettségét hatósági felkérésre. Az esetek többségében a gyermek szabálysértése, bűnelkövetése ügyében, valamint iskolai mulasztás, gyermekbántalmazás, válás, gyermekelhelyezés, kapcsolattartás körüli problémák esetében.

A gyámhatóság, gyámhivatal, bíróság, felkérésére 2008-ben 527 db környeztanulmányt végeztek rendkívüli élethelyzetben lévő gyermekes családok lakásügyében, gyermekelhelyezési, családba-fogadási, tartásdíj és térítési díj megállapítása, apaság megállapítása, kapcsolattartási, gyámsági, számadási és örökbefogadási ügyekben.

A Központ családgondozói 2008-ban 4 válsághelyzetben levő várandós anyát gondoztak. A gondozás oka: hajléktalanság, kiskorú anya, családi konfliktus sorozat, elmebeteg anya, illetve a nagyobb gyermek ellátatlansága az anya kórházban tartózkodása idején. A gondozás kimenetele a konfliktus, illetve probléma rendeződése vagy átmeneti gondozás lett.

Az átmeneti nevelésben levő gyermek családjának gondozása a gyermek hazakerülésének elősegítése érdekében sok problémát felvető feladat. A leggyakoribb, hogy a szülő nem fellelhető, nem keresi az intézménnyel a kapcsolatot, nem hajlandó együttműködni. Az elmúlt évben 207 szakellátásban levő gyermek ügyében készítettek környeztanulmányt, segítséget nyújtottak a szülők felkeresésében, intézménylátogatást végeztek, kapcsolatot tartottak az otthonnal, próbálták elősegíteni a szülővel való kapcsolattartást, a hazagondozást, vizsgálták az iskolai szünetekben hazakerülő gyermekek körülményeit, figyelemmel kísérték otthoni ellátásukat.

Az elmúlt évekhez viszonyítva 2008-ban volt a legmagasabb az anyagi problémákkal és díjhátralékkal küzdő családok száma (455 gyermek él ilyen családban), nőtt a kilakoltatás veszélye.

A gondozott gyermekek 40 %-a egyszülős családban él. 16%-ukat nem a vérszerinti szülő neveli, 4%-uknál valamelyik szülő börtönben van.

A szülők életviteli problémái a gondozott gyermekek 30 %-át veszélyeztetik, 37 %-uk családi konfliktust élt át, 9 %-uk súlyosan elhanyagolt. 120 gyermek családjában fordult elő bántalmazás. A szülők alkoholproblémája 117 gyermek családjában bizonyult igen súlyosnak. 159 gyermeknél észleltek magatartászavart, 170 gyermeknél teljesítmény-, illetve tanulási zavart. 19 gyermek esetében derült ki veszélyeztető alkohol, illetve drogfogyasztás. 329 gyermek esetében áll fenn iskolai konfliktus.

A Gyermekjóléti Központ statisztikája szerint a velük kapcsolatba kerülő kiskorúak közül szabálysértést vagy bűncselekményt 110 gyermek követett el. Vannak köztük többszörösen visszaesők is.

Egyes problémák előfordulási aránya a gondozott gyermekeknél a családgondozók összesített éves statisztikái alapján 2002-2008. között:

Probléma típusa	2002-ben	2003.-ban	2004-ben	2005.	2006-ban	2007.	2008.
Anyagi probléma	56 %	54%	52%	49%	51%	57%	59%
Lakás, közüzemi probléma	41%	38%	36%	35%	33%	36%	49%
Ügyintézési nehézségek	51%	51%	52%	56%	33%	30%	31%
Szülők életvitele	30%	35%	30%	35%	33%	29%	30%
Válás, családi konfliktus	23%	29%	30%	34%	36%	32%	37%
A gyermek bántalmazása	4%	8%	7%	6%	8 %	8%	9%
A gyermek súlyos elhanyagolása	13%	11%	9%	8%	9 %	11%	9%
Gyermek tanulási problémái	16%	17%	15%	15%	15 %	12%	12%
Gyermek magatartási problémái	18%	19%	17%	19%	14 %	19%	16%

A statisztikai adatokat vizsgálva megállapítható, hogy az előző évekhez képest az ellátott gyermekeket érintő problémák között emelkedett az anyagi nehézségek, a díjhátralékok, az egyszülős családok, a családi konfliktusok, a családon belüli bántalmazások miatti veszélyeztetettség. A tanulási és magatartási problémák az elmúlt évekhez viszonyítva csökkenést mutatnak.

A Gyermekjóléti Központban a megelőzés, prevenció minél hatékonyabb elősegítése érdekében prevenciós csoport működik, ami szerves része az intézményben folyó szakmai munkának.

Ezen keresztül nyújtanak közvetlen szolgáltatásokat a gyerekeknek, és olyan ingyenes programokat a családoknak, ami által a szülőkkel való együttműködés is jobban előmozdítható.

A prevenciós szolgáltatások forgalma 2008-ben 5736 fő, a tanácsadások (jogi, pszichológiai, pedagógiai) forgalma 499 fő volt.

Az elmúlt évben a következő prevenciós tevékenységek zajlottak az intézményben:

Csoportok:

- Számfejtő matematikai készségeket fejlesztő csoport felső tagozatosoknak
- Okoska - 5-7 éves gyermekek tanulási készségfejlesztő csoportja
- Nyakunkon az élet – Film-klub serdülőknak
- Kreatív kézműves klub - kézműves foglalkozás napközis csoportoknak
- Családi Játszóház
- Kréta -anyanyelvi csoport

Programok:

- Barangoló-családi kiránduló csoport: Budavári Labirintus, Miklós utcai Játsház, Állatkert, Erzsébet kilátó, Budakeszi Vadaspark, SOTE Orvostudományi Múzeum, Millenáris-Jövő Háza, Csodák Palotája, Mezőgazdasági Múzeum, Művészetek Palotája, Cinema City
- Szünidei programok: pingpong, kézműves foglalkozások, játsház, vakációs buli
- Nyári programok a Piros Pontban: Kamasz klub, Játsház
- Nagyobb rendezvények: Farsang, Gyermeknap, Karácsonyi ünnepség, Őszi tankönyvsomagoló parti, Egészségnap
- Pótvizsgára felkészítés
- Egyéni fejlesztés a szociális problémákkal küzdő veszélyeztetett gyermekek, illetve a magántanulók számára

Táborok:

- Gyermektábor Balatonlellén
- Nyári napközis tábor: kézműves foglalkozás, vetélkedő, Vasúttörténeti Park, Tropicarium, Sportnap, Cinema City, Jövő Háza
- Családi tábor Magyarakúton
- Őszi szünidei tábor októberben Csillebércen

Speciális szolgáltatások működtetése, tapasztalatai:

Kapcsolattartási ügyelet:

A speciális szolgáltatások között a kapcsolattartási ügyelet vált legelőször hatékony szolgáltatássá. Nagy rá az igény, sokat tud segíteni kapcsolattartás létrejöttében, működtetésében, konfliktusos helyzetben, ezáltal hozzájárulva a gyermekek mindkét szülővel (esetenként a nagyszülővel) való kapcsolatának fennmaradásához.

Minden héten hétfőn és szombaton működik kapcsolattartási ügyeletet. A második félévben a szolgáltatás 2 félállású kapcsolattartási ügyeletessel bővült, lehetőség nyílt az időpontok kiszélesítésére.

2008-ban a kapcsolattartási ügyelet forgalma 618 fő volt. 13 családnak biztosítottak a rendszeres kapcsolattartást; szombatonként átlagosan két család vette igénybe a szolgáltatást. A hétfői napokat kevesen választották, leggyakrabban ekkor csak az elmaradt találkozások pótlása történt.

Készenléti szolgálat:

A készenléti szolgálat lehetővé teszi, hogy nyitvatartási időn túl egy ügyeletes szakember elérhető legyen. A készenléti mobilt magánál tartja és fogadja a krízisben levők hívásait, a telefon segítségével intézi a kliensek ellátását.

2008-ban 101 hívásból 2 alkalommal krízisintervenció, 19 alkalommal tanácsadás, 63-szer információnyújtás történt; egyéb hívás 17 esetben volt.

Utcai szociális munka:

2008. évben az utcai szociális munkások 235 gyereket értek el.

Elsődlegesen a Pongrác-telepen és az Újhegyi sétányon végeztek utcai szociális munkát gyermekekkel, fiatalokkal. Kiemelt cél volt, hogy az itt élő gyerekek igényeit, szokásait felderítsék, megismerjék. Ennek a tevékenységnek és a kluboknak köszönhetően 70 új embert értek el, ezen kívül a két területen kapcsolatban állnak még 20 gyermekkel.

A tapasztalatok szerint kamaszokkal nehéz úgy foglalkozni, ha számukra nincs lehetőség alternatívákat kínálni. A tavalyi évben egy időszakos klub (Újhegyi sétány 17.) működtetése sok kamaszt és fiatalot vont be az utcai szociális munkások látókörébe.

A kórházi szociális munka tapasztalatai:

A Bajcsy-Zsilinszky Kórház ápolási igazgatójával és a közvetlen munkatársaival, a két kórházi szociális munkással jó kapcsolat alakult ki a korábbi években, ezt ebben az évben is sikerült fenntartani a rendszeres találkozásokkal. Az együttműködés eredményeképpen segítettek a kliensek kórházi tartózkodásának nyomon követésében, illetve az ott felmerülő problémák megoldásában. Erre az év folyamán 2-3 alkalommal került sor. Jelzés a kórházaktól csak a legkirívóbb bántalmazásgyanús esetekben történik, 2008-ban mindössze 1 esetben került erre sor.

A Heim Pál Gyermekkorházzal együttműködési megállapodás született; a Magyarországi Református Egyház Bethesda Gyermekkorházzal is működő kapcsolat van.

Összehangoló, együttműködést elősegítő tevékenységek:

A Központ 2008-ban 37 esetkonferenciát szervezett a családok és a szakemberek részvételével.

Az esetkonferencia céljai lehetnek a problémák feltárása, tükrözése, tudatosítása, a segítő kapacitások mozgósítása, az egységesebb látásmód kialakítása, a sok szempontú megközelítés elősegítése, megoldási alternatívák kidolgozása és a leghatékonyabb megoldás kiválasztása, a feladatok megosztása, az adott helyzet elfogadtatása, célok feladatok kijelölése, a nyílt kommunikáció megteremtése, a félreértések tisztázása, visszajelzés és értékelés, illetve ezek kombinációi.

A Gyermekjóléti Központnak a Gyermekvédelmi törvény és a hozzá kapcsolódó végrehajtási rendelet értelmében évente legalább hat alkalommal tematikus szakmaközi megbeszélést kell szerveznie a jelzőrendszeri tagoknak. A szakmaközi megbeszélések témái jellemzően a gyermekeket sújtó problémák és az ellátórendszer hatékonyságának elősegítése.

Az elmúlt évben az alábbi témákban folytak megbeszélések:

- A 2007.évi szakmaközi és esetmegbeszélések értékelése
- A 2008. márciusában tartandó éves gyermekvédelmi tanácskozás előkészítése
- A gyermekjóléti alapellátás helyzete
- A Védőnői Szolgálat és a Gyermekjóléti Központ együttműködése
- Bűnmegelőzés
- Az iskolai hiányzások háttértényezői, a mulasztott órák számának csökkentésére közös programterv megbeszélése
- A Gyámhivatal és a Gyermekjóléti Központ együttműködése
- A gyermekjóléti szolgáltatás helyzete

Kerületi szakemberek kívánságára és részvételével két kolléga vezetésével öt alkalommal volt esetmegbeszélő csoport. Az esetmegbeszélő a kerületi szakemberek számára nyílt csoportként működik.

A felmerült témák: személyes indulatok a segítő munkában, rejtett veszélyeztetettség, érzelmi elhanyagolás a jó anyagi körülmények között élő családokban, a döntéshozó szorongattatott helyzete, a szülői felelősség, a jelzési kötelezettség, a nyílt kommunikáció nehézségei és hozadékai, iskolai hiányzások, a segítő tehetetlenség-érzése, együttműködés családi konfliktus esetén.

Gyermekek napközbeni ellátása

A kerületben 9 bölcsőde működik, 520 férőhelyen normál bölcsődei ellátás, 20 férőhelyen sajátos nevelési igényű gyermekek korai fejlesztése, fejlesztő felkészítése folyik.

A férőhelyek alakulása 2008. évben:

Bölcsőde neve, címe	Férőhelyek száma	
	2008.01.01- 08.31.	2008.09.01.-12.31.
Fecskefészek Bölcsőde 1106 Gépmadár u. 15	80 fő	60 fő + 20 fő *
Napsugár Bölcsőde 1104 Mádi u. 127.	60 fő	60 fő
Apraja Falva Bölcsőde 1108 Újhegyi sétány 5-7.	80 fő	80 fő
Gyermeksziget Bölcsőde 1108 Újhegyi sétány 15-17.	60 fő	80 fő
Cseperedők Bölcsőde 1102 Szent László tér 2-4	80 fő	80 fő
Gyöngyike Bölcsőde 1101 Salgótarjáni u. 47.	30 fő	30 fő
Csillagfürt Bölcsőde 1103 Vaspálya 8-10.	30 fő +10 fő *	40 fő
Apró Csodák Bölcsőde 1105 Zsivaj u. 1-3.	50 fő +10 fő *	60 fő
Szivárvány Bölcsőde 1106 Maglódi út 29.	30 fő	30 fő
	500 + 20 fő *	520 + 20 fő *

* Sajátos nevelési igényű gyermekek ellátásának férőhelyszáma

2008. augusztus 31-ig a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása két tagintézményben történt, majd a hatékonyabb ellátás és a jelentkező igények kielégítése érdekében szeptember 1-től a Fecskefészek Bölcsődében megnyílt a Korai Fejlesztő Központ 20 férőhellyel. Ezzel egy időben másik két bölcsődében a felszabadult 10-10 férőhelyen egészséges gyermekek ellátása kezdődött meg.

2008. szeptember 1-től 20 férőhellyel bővült a Gyermeksziget Bölcsőde (1108. Újhegyi sétány 15-17.) az Újhegyi lakótelepen jelentkező igények kielégítése érdekében. Az ismét

működő egységet a bölcsőde az óvodától kapta vissza. Így összességében 20 fő ellátásával bővült a kerület lakosai számára rendelkezésre álló férőhelyek száma.

Az alapellátáson túl egyéb szolgáltatásokat is biztosítanak az intézményekben. A kerület két bölcsődéjében működik játszócsoport, öt intézményben sóbarlang, illetve egy bölcsődében lehetőség van fejlesztő eszközök kölcsönzésére.

2008. évi (egészséges) gyermekek statisztikai adatai:

Sor- szám	Bölcsőde neve	Férőhely száma	Beírt gyermekek /Feltöltöttség/	Gondozott gyermekek /Kihasznátság/	Év végén beírt gyermekek száma /fő/	Felvételre vár
1.	Fecskefészek Bölcsőde	60	128,22 %	91,18 %	79	1
2.	Napsugár Bölcsőde	60	132,39 %	95,04 %	79	14
3.	Apraja Falva Bölcsőde	80	136,55 %	95,56 %	97	10
4.	Gyermeksziget Bölcsőde	80	121,53 %	90,08 %	96	12
5.	Cseperedők Bölcsőde	80	117,88 %	89,53 %	89	10
6.	Gyöngyike Bölcsőde	30	129,22 %	88,35 %	37	16
7.	Csillagfűrt Bölcsőde	40	116,06 %	87,70 %	47	7
8.	Apró Csodák Bölcsőde	60	127,95 %	92,90 %	58	2
9.	Szivárvány Bölcsőde	30	126,93 %	101,91 %	38	5
Összesen:		520	126,56 %	92,31 %	647	77

A következő táblázat az elmúlt nyolc év adatait hasonlíítja össze:

Év	Férőhely	Beírt gyermekek száma	Feltöltöttség %- os mutatói	Gondozott gyermekek száma	Kihasznátság % - os mutatók
2001.	530	536	101,23 %	372	70,17 %
2002.	530	564	107,06 %	409	77,18 %
2003.	530	580	109,42 %	422	79,65 %
2004.	500	563	110,88 %	424	83,52 %
2005.	520	580	113,5 %	421	84,08 %
2006.	520	597	114,72 %	440	84,56 %
2007.	500	633	119,18 %	436	86,55 %
2008.	520	639	126,56 %	466	92,31 %

A táblázatból kitűnik a folyamatosan emelkedő igény a bölcsődei ellátás iránt, valamint a jelentősen nő a kihasználtság. Az elmúlt 8 év során 22%-al emelkedett a bölcsődék éves kihasználtsági mutatója. Ennek két fő oka, hogy egyrészt szülőknek vissza kell menniük dolgozni, így minden nap viszik a gyermekeket az intézményekbe; másrészt emelkedett az engedélyezett férőhelyeken felül felvettek száma.

A bölcsődékben egész évben folyamatos beszoktatás zajlik, a tanévben a legmagasabb feltöltöttség a tavaszi időszakban van.

A bölcsődei ellátásból kikerülő gyermekek száma 24 fővel alacsonyabb volt, mint 2007-ben. Ennek legfőbb magyarázata, hogy több a fiatalabb korú gyermek a bölcsődékben, akik így hosszabb időt töltenek el a közösségben. A 3 évét betöltött gyermekek száma azonos az előző évhez viszonyítva, ők legtöbben azért maradtak bölcsődei gondozásba, mert az óvoda nem tudta átvenni őket túltelítettsége miatt, vagy a gyermek egyéni fejlődése kívánta ezt meg. Az év folyamán a bölcsődékbe felvett (503) gyermekek száma 64 fővel volt magasabb, mint az intézményekből távozóké (439), ami adódik a 20 férőhelyes bővítésből is, de jelzi az egyre növekedő igényt a férőhelyek iránt.

2006. január 1-től a GYES-en lévő szülő GYES mellett napi 8 órában munkát vállalhat, amivel élnek a kisgyermekes családok. A megnövekedett lakásrezsi, a lakás magas törlesztő részlete, illetve a munkahely megtartására hivatkozva egyre többen kérik gyermekük napközbeni elhelyezését. Ennek köszönhetően magasabb az 1 éves kor körüli gyermekek száma a bölcsődékben. A gazdasági megszorítások következtében várhatóan ez a tendencia még erőteljesebben fog jelentkezni.

Beíratott gyermekek kor szerinti megoszlása:

Kormegoszlás	2007.december 31.	2008. december 31.
	Fő	Fő
0- 11 hónapos gyerekek:	6 fő	7 fő
12 -23 hónapos gyerekek:	107 fő	115 fő
24 – 35 hónapos gyerekek:	387 fő	392 fő
36 hónap feletti gyermekek:	133 fő	133 fő
Összesen:	633 fő	647

A táblázatban látható, hogy a létszámnövekedés kétharmada a 2 év alatti korosztályban jelentkezik, ez zömmel 1-1,5 éves gyermekeket jelent a gyakorlatban.

Sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása:

A szeptemberben megnyitott Kőbányai Korai Fejlesztő Központ nagyon jó tárgyi környezettel, tágas fejlesztő szobákkal rendelkezik, ahol a minőségi tárgyi- és személyi feltételnek köszönhetően, új szolgáltatásként ambuláns formában történő korai fejlesztést is tudnak biztosítani a rászorultaknak.

A Fecskefészek Bölcsődében 2 csoportszobában részleges integrációban, 6 csoportszobában pedig teljes integrációban fogadják a sérült gyermekeket.

A korai fejlesztés és fejlesztő felkészítés minimum óraszámait a 14/1994. (VI. 24.) MKM rendelet - a képzési kötelezettségről és a pedagógiai szakszolgálatokról - szabályozza.

A korai fejlesztés és gondozás, egyéni foglalkozás és csoportfoglalkozás keretében valósítható meg. Csoportos foglalkozás esetén legfeljebb 3-5 főből álló csoportok lehetnek.

A Köznevelési Törvény szerint, ha a sajátos nevelési igényű gyermek súlyos és halmozottan fogyatékos, attól az évtől kezdve, amelyben 5. életévét betölti, fejlesztő felkészítésben vesz részt, ami megvalósítható bölcsődei gondozás keretében is.

A különböző fogyatékkal élő gyermekek bölcsődei elhelyezésére a Tanulásképeséget Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye és a fejlesztő bölcsőde kijelölése után kerül sor.

2008-ban 35 fő 0 – 6 éves korú kisgyerekek felvételére, korai fejlesztésére került sor.

A négy fő gyógypedagógus mellett a gyermekeket ellátó gondozónők közül ketten rendelkeznek gyógypedagógiai asszisztensi végzettséggel is, hogy minél tudatosabb, szakszerűbb segítséget tudjanak a rájuk bízott gyermekeknek nyújtani.

A gyógypedagógus és a fogyatékos gyermekek gondozását, nevelését végző gondozónők, valamint a bölcsődevezetők szoros kapcsolatot építettek ki a Tanulásképeséget Vizsgáló Bizottsággal, a Korai Fejlesztő Központtal, a Siketek és Vakok Intézetével, az Autizmus Alapítvánnyal, a főváros más kerületeiben hasonló ellátást végző szakemberekkel, a Bárczy Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolával és a Raul Wallenberg Humán Szakközépiskola és Gimnáziummal.

Folyamatosan konzultálnak ortopéd orvossal és segédeszköz-készítő, segédeszköz-javító szakemberrel új eszközök készítése kapcsán.

Terápiás céllal, kutyás foglalkozások is vannak a bölcsődében. A szakemberek célja, hogy a kutyaterápiával pozitív hatást érjenek el a gyermekek fejlődésében.

Minden bölcsőde rendelkezik főzőkonyhával, hat helyen a szomszédos óvoda gyermekeit és dolgozóit is ételmezik.

A bölcsődék rendszeresen szerveznek olyan programokat melybe a szülőket is bevonják. Ilyen programok a gyermeknap, karácsony, farsang, kirándulások.

A bölcsőde nem csak a gyermek jólétét biztosító intézmény, hanem egyben gyermekvédelmi jelzőrendszer is. A bölcsődékbe felvett gyermekek fejlődését, családi hátterét ismerő szakdolgozók a Gyermekjóléti Központ felé jelzéssel élhetnek, ha úgy látják, hogy a gyermek életkörülményei negatív irányba megváltoztak. A családgondozók javaslatára bölcsődébe került gyermekek miatt is folyamatos kapcsolatot tartunk a családgondozókkal. 2008-ban több gyermek felvételét kezdeményezték a családgondozók.

A védőnők rendszeresen látogatják a bölcsődés gyermekeket, figyelemmel kísérik fejlődésüket. A gyermekek kötelező védőoltása, évenkénti fertőző betegségek, és más jelzéssel járó esetek miatt a védőnőkkel és a kerületi ÁNTSZ-el is folyamatos kapcsolatot tart a bölcsőde.

A gyermekek óvodába történő átadását nagy szakértelemmel, körültekintéssel, az óvónőkkel együttműködve szervezik a gondozónők. Az óvónőket meghívják a bölcsődébe, hogy megismerkedjenek az óvodába menő gyermekekkel. A még bölcsődés gyermekek egy délelőtti az óvodában töltenek. A vezető óvónő szülői értekezleten tájékoztatja a szülőket az óvodai életről. Szeptember 1-én a gondozónők is ott vannak az óvodában, és az óvónővel együtt várják reggel a gyermekeket.

Gyermekek átmeneti gondozása

A Kőbányai Önkormányzat gyermekek átmeneti gondozása szolgáltatás biztosítására 12 fő részére gyermekek átmeneti otthonát működtet.

2008. évben 49 gyermek 3051 gondozási napot töltött az otthonban. A kihasználtság 70 %-os volt. Az elmúlt évhez képest az ellátottak száma nőtt, viszont egy gyermek átlagosan kevesebb időt töltött az intézményben.

Életkor és nemek szerinti megoszlás:

Életkor	0-3			4-5			6-13			14-17			Összesen		
	F	L	ő	F	L	ő	F	L	ő	F	L	ő	F	L	ő
Gyermek	2	2	4	1	2	3	9	15	24	13	5	18	25	24	49
% arány			8%			6%			48%			36%			100%

A 49 gyermekből 11 fő ellátása az előző évről húzódott át, és 38 gyermek ellátása az év során indult. Az ellátottak nagy része 6-16 év közötti gyermek, a nemek aránya kiegyensúlyozott.

Átmeneti gondozásban töltött idő:

	0-3 hó			3-6 hó			6-10 hó			10-12 hó			12 hó felett			Összesen		
	F	L	ő	F	L	ő	F	L	ő	F	L	ő	F	L	ő	F	L	ő
Gyermek	14	16	30	4	4	8	3	3	6	2		2	2	1	3	25	24	49
% arány			61			16			12			4			6			

Az átmeneti gondozásba töltött idő leggyakrabban 0-3 hónapig tart, és arányosan csökken az esetek száma a bent töltött idő függvényében.

Az ellátási napok alakulását nézve 2008 egy alacsony mértékben kihasznált év volt. A százalékos kihasználást havi szinten nézve megállapítható, hogy a téli hónapok magas kihasználtságúak, míg a nyári hónapok kevésbé. Magyarázat lehet rá, a rossz lakáskörülmények – fűtés, meleg víz hiánya -, de összefüggésbe hozható az oktatási-nevelési intézmények bezárásával is a szünidő alatt, vagyis a jelzések elmaradásával. A nyári szünidő alatti alacsony kihasználtság nem jelent könnyebbséget a munkában, mivel nyáron szünetelnek az iskolák, és a gyermekek ellátását minden napszakba el kell látni.

Mint az elmúlt évben, 2008 során is az ellátást leggyakrabban a gyermek magatartási problémái okán igényelték. 2006-ig minden évben a lakhatási problémák vezették a felvételi okok listáját.

Egyre gyakoribb, hogy az ellátás során újabb és újabb problémák merülnek fel. A törvényes képviselők az ellátást igényelve, többnyire olyan indokokat fogalmaznak meg, amelyek a problémát külső tényezőkbe – lakás, anyagi helyzet stb. – vetítik, és kevésbé fogalmaznak meg olyan okokat, amelyek a család, vagy saját személyiségük működésében rejlik. Gyakori, hogy a gyermek magatartási problémáját a gyermek hibájának, jellembeli hiányosságának tekintik, és nem látják az összefüggést a család működési módjával.

Az indokokról gyakran kiderül, hogy a valóság egy szeletét tartalmazzák, és több ok is meghúzódik a háttérben, nehezítve a megoldást. A magatartási problémákkal küzdő gyermekek esetében elmondható, hogy a tünetük mögött igen súlyos családi problémák, a szülők betegségei (többnyire pszichés), fogyatékoságai, személyiségzavarai húzódnak meg, gyakran hosszú évek óta.

Ellátottak száma az elhelyezést kiváltó probléma típusa szerint:

Ellátottak	Sz.	Amire a szülő hivatkozott	Amit a szakemberek a gondozás folyamán észleltek
	49		
1.Lakhatási problémák: - hajléktalanság -elégtelen lakhatási körülmények	6	- 5 gyerek -1család -ingatlan üzérkedés áldozatai - 1 gyerek – vidékről költöztek vissza a fővárosba	- anyagi fedezet hiánya - pszichés megbetegedés, értelmi fogyatékos szülő - szenvedélybetegség(alkohol) - munkanélküliség, iskolázatlanság
Szülő szenvedélybetegsége	1	- Drog használó apa	- anya eltűnt, - állami gondozott szülők
Szülő egészségügyi problémái	2	- kimerült, elfáradt nagymama (gyám)	- pánik betegség
Szülő életvezetési problémái	10	- szabadságvesztés: 3 - jövedelem hiánya: 2 - pszichés kimerültség 1 - gy- felügyeletének megoldatlansága 1 - kilakoltatás, elhanyagolás 3	- szülői kompetencia hiánya, - állami gondoskodásban felnőtt alul szocializált szülők - bűnöző életmód, drog fogyasztás - értelmi fogyatékos - pszichés betegségek
Szülő/ gondviselő indokolt távolléte	-		
Gyermek szenvedélybetegsége	-		
A gyermek magatartási problémái	17	-csavargás, lopás, iskolai mulasztás, agresszív magatartás, dühkitörés, veszekedés, „dorbézolás”, galerizés,	-szülő elvesztése, fel nem dolgozott gyász -serdülőkori krízisek, -szülők : -nevelési problémái, pszichés betegségei, fogyatékoságai -túlzsúfolt lakás, patológiás család dinamika, bántalmazás, elhanyagolás, következetlenség, -gyermek patológiás személyiségfejlődése -szülői kompetencia hiánya -iskolai mulasztás, év ismétlések, -tülkorosság -nevelőszülővel szembeni ellenállás, konfliktus
Családi konfliktus	5	-konfliktus a szülők között:3 -konfliktus a szülők és nagyszülők között:1 -konfliktus a nevelőanya (gyám)és annak anyja között:1	- serdülőkori krízis - rossz lakás körülmények, anyagi nehézség, pszichés betegségek, állami gondozott szülő
Bántalmazás	8	-fizikai, pszichés: 5 szexuális bánt. gyanúja:3	-hajléktalanság, kiszolgáltatottság -állami gondozott nevelőszülő, értelmi fogyatékos szülő, értelmi fogyatékos gyermek -bántalmazott, megfélemlített anya

Az alábbi táblázatból kiderül, hogy a gyermekek majdnem fele otthonába távozott a törvényes képviselővel, egy negyede (22%) átmeneti gondozása az év végén még folyamatban volt, egy ötöde (20%) családok átmeneti otthonában folytatta az átmeneti gondozást, ahol együttesen nyert elhelyezést a szülővel, 5 gyermek (10%) nem térhetett vissza a családjába, esetükben ideiglenes hatályú elhelyezést és átmeneti nevelésbe vételt rendelt el a hatóság.

A gyermek gondozási formájának változása az átmeneti gondozás végével

Távozott	Átmeneti gondozás maradt 08.dec. 31	Átmeneti gondozás más intézménybe: CsÁO	Más hatósági intézkedés Családba fogadás	Törvényes képviselővel távozott	Ideiglenes hatályú elhelyezés	Átmeneti nevelés
Gyerek	11	10	-	23	4	1

Az adatok, nem mutatnak nagy eltérést az elmúlt évekhez képest. A legkiemelkedőbb az átmeneti gondozás kimenetele családok átmeneti otthonába – ami szintén átmeneti gondozást jelent -10 gyermek esetében. Ez gyakorlatilag két családot jelentett, öt-öt gyermekkel.

A 49 gyermek 29 családból került be az otthonba.

Az előző évekhez hasonlóan a családok több mint a felében magas a gyermeküket egyedül nevelő szülők száma, 4 apa nevel egyedül 4 gyermeket, 9 anya nevel egyedül 18 gyermeket. 7 gyermeket nevel kirendelt gyám. A családok több mint fele egyedül neveli a gyermeket/gyermekeit.

A családok jövedelme alacsony, gyakori, hogy nehéz körülmények között élnek. A családi pótlék jelenti a biztos jövedelmet, az alkalmi munka bizonytalan, kiszámíthatatlan. A szülők alul iskolázottak, leggyakrabban nyolc általános iskolai végzettségük van, ritka a szakmunkás, illetve a középfokú végzettség. Felsőfokú végzettsége egyetlen szülőnek sem volt. A munkaviszonyuk többnyire szerződés nélküli alkalmi munka. Munkaviszonyból származó jövedelem 29 családból 13-nál volt jellemző. Egyetlen család esetében volt mindkét félnek legális munkaviszonyból származó jövedelme.

A térítési díj fizetésére is kihatással volt a családok anyagi nehézsége. Jellemző a térítési díj elmaradása, ami nagyrészt méltányosságból elengedésre került.

A jegyzői gyámhatóság körében tett intézkedések

A gyámhatóság gyermekvédelmi feladatai közé a védelembe vétel, a gyermekek ideiglenes hatályú elhelyezése, a titkos örökbefogadás esetén szülői lemondó nyilatkozat felvétele, teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat felvétele, és a rendezetlen családi jogállású gyermekek nyilvántartása tartoznak.

A jegyzői gyámhatósági hatáskörbe tartozó gyermekvédelmi munka a törvényben meghatározott hatósági intézkedések alapján történik.

A Gyermekvédelmi törvény alapján, ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások - pl. gyermekjóléti szolgáltatás, bölcsőde, napközi, stb, - önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a települési önkormányzat jegyzője a gyermeket védelembe veszi.

Védelembe vételi eljárás 2008. évben 195 esetben indult, ebből 44 gyermek lett védelembe véve.

Az év során 77 felülvizsgálati eljárás volt. A Gyermekjóléti Központ, az oktatási és az egészségügyi intézmények javaslatai alapján 45 gyermek esetében a védelembe vétel további

fenntartása indokolt volt, 40 esetben megszüntetésre került. Öt családból 8 kiskorú esetében az iratanyag a Gyámhivatalhoz került átmeneti nevelésbe vételi javaslattal.

Az elmúlt év során a védelembé vétel okai hasonlóak voltak, mint az előzőekben:

Gyermeknek felróható magatartási ok: 31 eset

- Iskolai hiányzás: 15 eset
- Deviancia: 16 eset

Szülőnek felróható magatartási ok: 19 eset

- Elhanyagolás: 4 eset
- Családon belüli erőszak 4 eset
- Szülő szenvedélybetegsége: 1 eset
- A fenti kategóriák halmozottsága: 9 eset
- Szülő betegsége: 1 eset

Ha a gyermek felügyelet nélkül marad, vagy testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését családi környezete vagy önmaga súlyosan veszélyezteti, és emiatt azonnali elhelyezése szükséges, a települési önkormányzat jegyzője, a gyámhivatal, valamint a rendőrség, az ügyészség, a bíróság, a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoksága a gyermeket ideiglenesen harmadik személynél, nevelőszülőnél vagy gyermekotthonban helyezi el. Az ideális ez a sorrend lenne, de a gyakorlat nem ezt mutatja.

A gyámhatóság részéről ideiglenes hatályú elhelyezés 29 gyermeket érintett; egy gyermek külön élő másik szülőnél, két gyermek harmadik személynél, 26 pedig gyermekotthonba került elhelyezésre. A Gyámhivatal további eljárása során minden esetben helyben hagyta a gyámhatóság döntését.

A hatóság a 2008-as év folyamán 32 apa adatai nélkül anyakönyvezett kiskorút vett nyilvántartásba. Ebből 6 esetben történt teljes hatályú elismerő nyilatkozat felvételére, többi esetben a 149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet 54. §. (2) bekezdése alapján az iratanyag áttételre került a Gyámhivatalhoz.

A nyilvántartás szerint 2008. december 31-vel az apa adatai nélkül anyakönyvezett gyermekek száma 49 fő.

A hatóságnál a tavalyi évben, a gyermek születése előtt 78 esetben vettek fel apai elismerő nyilatkozat.

A 2007. évhez viszonyítva a születés előtti családi jogállások száma emelkedett (2007-ben 63 apai elismerés történt), melynek okai között említhetjük, hogy nőtt az élettársi kapcsolatokból születő gyermekek száma.

A gyámhatóság tapasztalatai szerint a fiatalok pszichoterápiás kezelésére hivatott Nevelési Tanácsadó túlterhelt. Ezen túl éppúgy, mint az átmeneti elhelyezés esetén, itt is jelen van az önkéntesség, ami a gyámhatóság kötelezésével ellentétes.

A gyerekek felzárkóztatása, korrepetálása, korrekciós fejlesztése szintén nem megoldott, egyes esetekben a gyámhatósági kötelezés ellenére sem működik kapacitás hiányában.

A védelembé vételnek sajnos nincsen eszköztára a többszöri bűncselekményt elkövető fiatalok normaszegő viselkedésének megszüntetésére, így ez gyakran eredménytelen marad.

Gyámhivatal

Családba fogadás, gyámság területén az eljárásra többnyire a szülő halála vagy alkalmatlansága miatt kerül sor. Évek óta hasonló problémák jelentkeznek (alkoholizmus, hajléktalanná válás, pszichiátriai betegség). Az utóbbi időben gyakoribbak a szexuális abuzus miatt indult eljárások, feljelentések, családból történő kiemelések. Ezeket a legnehezebb bizonyítani, és sokszor szünteti meg az eljárást a rendőrség illetve bünteti enyhén a bizonyítottóság esetén is.

Az ideiglenes és átmeneti elhelyezés, családból történő kiemelés oka gyakran a szülő deviáns viselkedése, melyre csak rendkívül indokolt esetben és súlyos testi, lelki bántalmazás esetén kerülhet sor. 40 kiskorú ideiglenes elhelyezésével foglalkozott a gyámhivatal 2008. évben, és ebből 38 esetben átmeneti nevelésbe vételre került sor.

Korábbi évekhez hasonlóan kevés a családba történő visszagondozás, melynek többnyire a szülői magatartás az oka. A munkahelyek elvesztését a szülők nem tudják feldolgozni, és a külső segítség csak akkor hatásos, ha a szülő is akarja. Nagyon sok múlik a jelzőrendszeren és a környezeten is, hiszen ha időben érkezik a segítség, a probléma nagyobb eséllyel időben elfolytható.

Egyre gyakoribb a kiskorúak bűnözővé válása, a mintát sokszor otthonról hozzák a gyerekek.

Gyermekotthonban, illetve nevelőszülőnél történő elhelyezés már ritkán megoldás a kamasz problémás fiatalok részére, hiszen szökésben vannak, nem járnak iskolába. A családi problémák esetén ezért a hamarabb történő állami gondoskodás lenne a megoldás ilyen esetekben.

A tapasztalatok, a statisztika azt mutatja, hogy a gyermekotthonból több esetben kerülhet vissza a családjába a gyermek, mint nevelőszülőnél történő elhelyezés során.

A Gyermekvédelmi Törvény lehetőséget ad arra, hogy utógondozói ellátás formájában 24 éves korukig teljes ellátást kapjanak az állami gondoskodásból kikerülő fiatal felnőttek. Ezzel a lehetőséggel 90 %-ban élnek. Életkezdésüket megkönnyíti, hogy fedél van a fejük felett, és utógondozói támogatást, tanácsokat kapnak.

A kapcsolattartási ügyek az egyik legmegterhelőbb része a gyámhivatali munkának. A marakodó szülők háborújának az eszköze a gyermek, melyet a jogi eszközökkel befolyásolni szinte lehetetlen. Jellemző erre a szülői hozzáállásra, hogy a konfliktuskezelő gyermekjóléti központ szolgáltatásait sem hajlandóak igénybe venni, mely során enyhülhetne az ellenségeskedés, nem beszélve a gyermek lelki megrázkódtatásáról.

Az elmúlt évben három engedélyezett örökbe fogadásról döntöttek, mely számadat a korábbi évekhez hasonló.

Rendőrségi adatok, bűnmegelőzés:

2008. január 1. és december 31. közötti időszakban a családon belüli erőszak kezelésével és a kiskorúak védelmével kapcsolatos feladatok végrehajtása során összesen 222 esetben történt intézkedés.

Az említett időszakban az alábbi bűncselekmények során vált nyilvánvalóvá a családon belüli erőszak:

Bűncselekmény típusa	Sértett neme és száma	Elkövető neme és száma
Testi sértés	5 esetben: 3 fiú 2 lány	3 esetben férfi 1 esetben fiú
Kényszerítés	1 esetben: 1 fiatalos férfi	1: esetben felnőtt korú férfi
rablás	28 esetben: 7 kiskorú, 21 fiatalos	12 esetben felnőtt korú férfi, 7 esetben fiatalos férfi
Tartás elmulasztása	6 eset: 2 gyk. lány, 4 gyk. fiú	6 esetben: felnőtt korú férfi
Kiskorú veszélyeztetése	12 esetben: 5 fő gyermekkorú fiú, 6 fő gyermekkorú lány, 1 fő fiatalos lány	12 esetben: 1 fő felnőtt korú nő és 11 fő felnőtt korú férfi
Garázdaság	10 esetben: 6 fő fiú, 3 fő lány, 1 felnőtt nő	10 esetben: felnőtt korú nő, 4 esetben felnőtt korú férfi, 4 esetben fiú
Szemérem elleni erőszak	1 esetben: 1 fő lány	1 esetben: 1 fő férfi
Lopás	55 esetben: 9 fk. lány, 39 fk. fiú, 7 gyk. fiú	64 esetben: 33 fk. fiú, 14 fk. lány, 17 gyk.
Emberölés	1 esetben: 1 nő	
Zaklatás	4 eset: 3 fő nő, 1 fő fk.	4 esetben
Becsületsértés	1 esetben: 1 nő	1 esetben: 1 férfi

A családon belüli erőszakkal kapcsolatos elsődleges feladatokat az év során a körzeti megbízotti alosztály végezte. Ez mindenképpen gyorsabb reagálást, azonnali segítségnyújtást jelentett az előforduló esetek nagy többségénél az által, hogy a körzeti megbízott nagyobb hely- és helyzet ismerettel bírt a saját környezetében.

Az év folyamán foganatosított rendőri intézkedések magas száma (134 eset), gyakorisága alapján megállapítható, hogy a családon belüli erőszak a kapitányság illetőségi területén olyan problémát jelent, ami fokozott odafigyelést igényel.

Sok esetben fordul elő, hogy a családon belüli erőszak áldozata – bár felvázolják számára a választási lehetőségeket-, nem tesz semmit annak érdekében, hogy elkerülhető legyen az elkövetővel való újbóli találkozás, újabb konfliktus(26 esetben).

Arra is volt példa, hogy a rendőri intézkedés nyomán, és az illetékes hatóságokkal való közreműködés eredményeként gyors megoldást találnak az áldozat más lakhelyen vagy intézményben való elhelyezésére (3 esetben). Tapasztalatok szerint ez minden esetben, hosszabb időre megoldást jelent az áldozat nyugalmanak, biztonságának megőrzésére.

Bűnügyi tapasztalatok

A családon belüli erőszak körébe tartozó eljárások lefolytatását az ilyen ügyekben a lehető leginkább jártas, elméleti és gyakorlati ismeretekkel rendelkező, empátikus rendőrök végzik.

Ők az esetek nagy többségében nők, akik a sértett jogainak, érdekeinek, messzemenő figyelembevételével tudnak eljárni.

4 esetben fordult elő, hogy a családon belüli erőszak alkoholistá elkövetőjénél az additív szenvedélybetegség kezelését indítványozta a rendőrség.

Áldozatvédelmi segítséget 2 esetben kapott a tárgykorban érintett sértett.

Családon belüli erőszak kezelésével kapcsolatosan négy alkalommal történt esetmegbeszélés, továbbá közös értekezlet a Kőbányai Önkormányzat Gyámhivatala és Gyermekjóléti Központ képviselőjével. Ez részben a közös munkafolyamatokra irányuló egyeztetést, illetve konkrét esetek kapcsán való cselekvési terv kialakítását jelentette.

Távoltartási határozathozatalra az év során nem került sor.

Bűnmegelőzési tapasztalatok

Kiosztásra kerültek, és hozzáférhetőek minden a témakörben intézkedésre köteles rendőr számára a területi, illetve országosan működő segítő és információs szolgáltatások, szervezetek listája.

A rendőrség is képviselteti magát rendszeresen a különböző megbeszéléseken a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagjaival, valamint havi rendszerességgel a Kőbányai Gyermekjóléti Központ által szervezett esetmegbeszélő csoporton.

A jelzőrendszerben résztvevők közötti jól kiépített – személyes ismeretségre is támaszkodó - kapcsolatnak köszönhetően gördülékeny, gyorsreagálású az együttműködés az egyes esetek kapcsán.

A kapitányság bűnmegelőzési előadója szociálisan érzékeny munkatárs, aki kiemelt figyelmet fordít a gyermekkorú- és fiatalok áldozatokra.

2008. évben a Bűnügyi Osztály képviseletében, az előadó 5 alkalommal vett részt iskolák által szervezett rendezvényeken, illetve tartott előadást általános iskolában, valamint középiskolában.

Így a vizsgált időszakban 370 fő általános- és 120 fő középiskolás számára nyújtott bűnmegelőzési ismereteket, valamint két alkalommal középiskolai tanároknak agressziókezelés témakörben tartott előadást.

A kerületben jelenleg két nagyobb, a bűnmegelőzés tárgy körébe tartozó projekt van folyamatban, ami szorosan kapcsolódik a családon belüli erőszak bűncselekmény megelőzéséhez, ezen programok előkészítésében, végrehajtásában a rendőrség is aktívan részt vállal.

Problémát jelent, hogy a kiskorúak által elkövetett bűncselekményeknél törvényi kötelezettség az eljárás büntethetőség hiánya miatti megszüntése, és ezt a sértetti oldalon érintettek úgy élik meg, hogy a rendőrség nem segített a problémájuk megoldásában. Nem érzik kielégítőnek, kellően visszatartó erőnek azon intézkedéseket, hogy felvilágosítást adnak, és megteszik a szükséges jelzéseket az illetékes gyermekjóléti szolgálatok felé.

Gyermekvédelmi jelzésre az alábbiak szerint került sor:

- Ideiglenes hatályú elhelyezés 2 esetben,
- Eltűnt személyek ügyében 24 esetben - 18 esetben fiatalok elkövető ügyében,
- 1 esetben kiskorú veszélyeztetése miatt,
- 1 esetben eseti gondnok kijelölése miatt került sor.

A rendőrség szervezésében az év során sor került egy szakmai találkozóra egy munkacsoport felállítása céljából, ami a gyermekek vagyon elleni bűncselekményeinek behatóbb vizsgálatával hivatott foglalkozni.

A felügyeleti szervek által végzett szakmai ellenőrzések tapasztalatai:

A Közép-Magyarországi Regionális Államigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala 2008-ban célvizsgálatot tartott a Gyámhivatalban az otthonteremtési támogatás ügykörrel kapcsolatos eljárásról. Megállapításai között szerepelt, hogy a lakáskassza és lakás-előtakarékosság nem államilag támogatott lakásprogram, ezért erre a célra az otthonteremtési támogatás felhasználása nem indokolt. Ebben megoszlik a szakmán belül a vélemény, hiszen erre a központi költségvetés jelentős százaléku támogatást biztosít, ezért ettől megfosztani nem lenne méltányos a gyermekotthonból kikerülő fiatalokat. Ennek tisztázására a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével a kapcsolat felvételre került.

Az átmeneti nevelésben levő gyermekek örökbefogadását és kapcsolattartását is vizsgálta a másodfokú gyámhivatal.

Az előzetes jelzések alapján 2009. évben a Kőbányai Gyermekjóléti Központban, a Gyermek Átmeneti Otthonában és a Jegyzői Gyámhatóságon várható felügyeleti ellenőrzés.

A települési önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés keretében nyújtott alapellátási formák:

Az önkormányzat a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi alapellátások közül a családok átmeneti otthona szolgáltatást civil szervezetekkel – RÉŠ Szociális és Kulturális Alapítvány, Anyaoltalmazó Alapítvány - együttműködve biztosítja. A RÉŠ Alapítványnál 2008. január 1-től 6 család elhelyezésére van ellátási szerződés.

Kőbánya területéről az elmúlt évben 16 család (73 fő) felvételi kérelmét fogadták be, a felvételi interjúk után ténylegesen 11 felnőtt és 26 gyermek 7632 gondozási napot töltött az intézményben.

Az elmúlt évi magas gondozási napok számát zömében két nagyobb család hosszabb ideig tartó ellátása tette ki.

A X. kerületből az esetek többségében a Gyermekjóléti Központ kezdeményezte a családok elhelyezését bántalmazás, családi konfliktus, kilakoltatás, lakásárverezés, albérlet elvesztése miatt. Az ellátottakra jellemző, hogy elsősorban hátrányos helyzetű, a társadalom perifériáján élő, többgyermekes, munkanélküliséggel küszködő, alacsony iskolai végzettségű családok.

Az Anyaoltalmazó Alapítvánnyal 5 szülő és/vagy 1100 gondozási nap ellátásra van az önkormányzatnak megállapodása. 2008-ban egy anya és két gyermek részére nyújtottak átmeneti elhelyezést 129 gondozási napon át. A Gyermekjóléti Központ javaslatára 9 anyát és 17 gyermeket vettek várólistára, de a várakozási idő alatt a családok problémája más lehetőség formájában megoldódott.

A Gyermekjóléti Központnak a következő civil szervezetekkel van együttműködési megállapodása:

- Alapítvány a Kőbányai Családokért – családi programok, táborok támogatására
- Gyermekmosoly Alapítvány – gyermekprogramokban, csoportokban önkéntes tevékenység végzése
- Remény Magyarországért Alapítvány – rendezvények lebonyolításában önkéntes tevékenység; családoknál, Átmeneti Otthonban tisztasági festés
- Baptista Szeretetszolgálat Utcafront Csoport – adományosztás, közös utcai szociális munka drogfogyasztó gyerekek esetében

- Félúton Alapítvány – alkoholbeteg vagy túlzott alkoholfogyasztó szülő megsegítésére

Együttműködési megállapodás nélkül is jó volt az együttműködése az intézményeknek alkohol és drogproblémákkal küzdők esetén a TÁMASZ Ambulanciával és az Emberbarát Alapítvánnyal.

A rászoruló családok segítése érdekében az önkormányzat és a Baptista Szeretetszolgálat az elmúlt évben több alkalommal együttműködött.

A kőbányai intézmények szociális és gyermekvédelmi tevékenységet folytató civil szervezetekkel, alapítványokkal rendszeresen együttműködtek.

Az elmúlt évben meghatározott feladatok teljesítése:

Az elmúlt évi beszámolóban a következő feladatokat és határidőket határoztuk meg:

Feladat	Határidő
Bölcsődei igények felmérése, szükség esetén férőhely kialakítása	2009. december 31.
Szükség szerint családi napközik kialakítása	2008. december 31.
Átmeneti elhelyezés 0-3 éves korosztály számára	2009. december 31.
Kapcsolatügyelet személyi és tárgyi feltételeinek bővítése	2008. december 31.
Bölcsődei udvari játékok fejlesztése	2009. december 31.
A Gyermekjóléti Központ szakmai létszámának a bővítése	2009. december 31.
A kerület több pontján szabadidős klubok kialakítása	2009. december 31.

A célok teljesítése részben megtörtént.

2008. szeptemberében az Újhegyi sétány 15-17. szám alatti Gyermeksziget bölcsődében egy egység, 20 férőhely került kialakításra. 2008. augusztus 31-ig a sajátos nevelésű gyermekek ellátása két tagintézményben történt. A hatékonyabb ellátás és a jelentkező igények kielégítése érdekében kialakításra került a Korai Fejlesztő Központ. Ezzel egy időben másik két bölcsődében 10-10 férőhely szabadult fel az egészséges gyermekek ellátására.

A családi napközik kialakítása folyamatban van. A tervek szerint az önkormányzat együttműködési megállapodás keretében kívánja ezt az ellátást biztosítani, a 2009. évi költségvetésbe a feladatra a pénz betervezésre került.

A Gyermekjóléti Központban működő kapcsolatügyelet személyi feltételei javultak, 2008. július 1-től két fél státusszal emelkedett a feladatot ellátók száma.

A szakmai létszám 2009. január 1-től 2 fő családgondozóval és 1 fő szociális asszisztenssel tovább bővült az intézményben.

A bölcsődei udvari játékok fejlesztése megkezdődött, 2008. évben 1 583 800 Ft összegben kerültek új eszközök beszerzésre. Ennek a folytatása 2009. évben várható, erre a feladatra 2009-ben 3 245 000 Ft került betervezésre.

A Gyermekjóléti Központ kezdeményezésére egy közös e-mail levelező lista létrehozására került sor. Ez az érintett szakemberek hatékony kommunikációját segíti elő, az aktuális információk gyorsabban eljutnak mindenkihez. Ennek nyomán gördülékeny, gyorsreagálású és kölcsönös az együttműködés a konkrét ügyek kapcsán is a kerület gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézményeivel.

Jövőre vonatkozó célok, elképzelések:

A gyermekvédelmi területen dolgozó kollégák munkájuk során egyre nagyobb lelki és fizikai igénybe vételnek vannak kitéve. Ennek egyik oka az elmúlt évek gazdasági, társadalmi problémái, másrészt pedig a sokszor bonyolult, nem átlátható jogi szabályozás.

A szakemberek az adott probléma súlyát sokszor másképpen értékelik, másképpen látják a megoldásokat is. A jelzőrendszer tagjai között az együttműködést eddig is az építő jellegű esetmegbeszélés, konzultáció jellemezte, ennek a mélyítésére továbbra is törekedni kell.

Továbbra is kihívást jelent a 14-18 éves korosztály beilleszkedési, magatartási, szocializációs problémáinak a kezelése. A jelenlegi gyermekvédelmi rendszerben nincs biztosítva ezen korosztály számára a megfelelő szolgáltatásokkal támogatott háttér.

A mind magasabb életkorban való bekerülés növekvő aránya esetén valószínű, hogy a családban hosszú időn keresztül megoldatlanok maradtak a problémák, ami ronthatja a gyermekvédelmi ellátások hatékonyságát is.

A szakemberek meglátása szerint olyan szabadidős klubra, térre lenne szükség, ahol a gyerek ingyen sportolhat, számítógépezhet, ellenőrzött közösségben lehet.

Az éves gyermekvédelmi tanácskozás 2008. március 31-én került megrendezésre. A tanácskozáson 92 fő vett részt, a kerület gyermekvédelmi tevékenységében részt vevő intézmények, hivatalok, civil szervezetek képviseltették magukat. Az elmúlt év értékelése után az intézmények, szervezetek képviselői elmondták véleményüket, javaslataikat; a 2009. évre megfogalmazott javaslatok ennek figyelembe vételével kerültek kialakításra.

A jövőre vonatkozó feladataink:

A feladatok ütemezése során az elmúlt évben megfogalmazott és elkezdett tevékenységek befejezésére törekszünk. A jelenlegi gazdasági helyzetben a meglévő eredmények szinten tartása, és lehetőség szerinti fejlesztése a fő cél.

Feladat meghatározása	Határidő	Felelős	Forrás
Családi napközik kialakítása	2009. december 31.	Egyesített Bölcsőde Szoc. És Eü. Főosztály	költségvetés
Átmeneti elhelyezés 0-3 éves korosztály számára	2009. december 31.	Gyermekjóléti Központ Szoc. És Eü. Főosztály	költségvetés
A kerület több pontján szabadidős klubok kialakítása	2010. december 31.	Gyermekjóléti Központ	költségvetés, pályázat
Bölcsődei udvari játékok fejlesztése	2009. december 31.	Egyesített Bölcsődék	költségvetés
A gyermekek pszichológiai és pszichiátriai ellátásának javítása	2010. december 31.	Gyermekjóléti Központ Nevelési Tanácsadó	költségvetés
Javaslat a dijhátralékkal rendelkező családok megsegítésére	2009. december 31.	Egyesített Bölcsőde Szoc. És Eü. Főosztály Családsegítő Szolgálat Vagyonkezelő Zrt.	költségvetés